

BEDROEFD NAAR GOD

door

THEODORUS VAN DER GROE

THEODORUS VAN DER GROE

Theodorus van der Groe werd in 1705 te Zwammerdam geboren. In 1730 werd hij bevestigd tot predikant te Rijnsaterwoude. Deze gemeente verwisselde hij in 1740 met die van Kralingen. Daar is hij gebleven tot zijn overlijden in 1784. Hij heeft veel preken nagelaten, maar ook andere geschriften. Hiervan mag "De toetssteen der ware en valse Genade" wel zijn hoofdwerk genoemd worden.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands.

Het is een preek uit de bundel "De Bekeering", verzameling van zeventien opeenvolgende leerredenen, nagelaten door wijlen den weleerwaarde heer Theodorus van der Groe, laatst predikant te Kralingen. Het is de zevende preek, in de uitgave van S.W. Verploeg te Utrecht (1929), pag. 87-103. Onder de preek staat de volgende aantekening: "Gepredikt te Rijnsaterwoude en te Kralingen, op verschillende tijden en laatst op 21 februari 1773".

Eerder verschenen uit dit werk de eerste leerrede (Reveil nr. 186), de derde (Reveil nr. 31), de zesde (Reveil nr. 442), de negende (Reveil nr. 17) en de veertiende leerrede (Reveil nr. 418).

-.---.---.-

BEDROEFD NAAR GOD

door

THEODORUS VAN DER GROE

”Zalig zijn die treuren, want zij zullen vertroost worden”.
Mattheüs 5:4

De aanbiddelijke Zoon van God, de dierbare Heiland en Zaligmaker Jezus, is in de woorden van onze tekst en in de vorige en volgende verzen ermee bezig ons een heldere en krachtige uiteenzetting te geven van de ware aard, houding en inwendige gesteldheid van al Zijn geestelijke en gelovige onderdanen. Hij verkiest hen uit de wereld en roept hen tot Zijn gemeenschap en koninkrijk. Hij beschrijft hen en stelt hen ons allereerst voor als armen van geest, die van zichzelf losgemaakt zijn, van alles ontdaan en leeg. Daarom zijn zij geschikte voorwerpen geworden voor Zijn volheid en algenoegzaamheid, en is het voor hen nodig om voor alle dingen tot Hem te gaan.

Deze armen van geest beschrijft Hij in onze tekst nu nader als mensen die treuren. Dat is een gemoedsgesteldheid waarom Hij hen zalig spreekt en hun belooft dat zij vertroost zullen worden. Onder dit treuren van de arme van geest verstaat de Zaligmaker de innige, hartelijke, tere en geestelijke droefheid over de zonden, waarmee alle werkelijke armen van geest bezet zijn. Deze droefheid komt voort uit de bron van een waar geloof en een hartelijke liefde en begeerte tot God en de Zaligmaker Jezus. Dat is een gemoedsgestalte, mijn hoorders, die niet anders dan zalig kan zijn, en waarop zeer zeker een gefundeerde en duidelijke troost zal volgen. Ja, het is een gestalte die al een zoete vreugde en goddelijke troost in zich heeft. Het is deze hartelijke, geestelijke en gelovige droefheid en verslagenheid over de zonden, waarover wij nu wat nader met u willen spreken. Wij zijn bezig met de verklaring van de 89e vraag van de Heidelbergse Catechismus¹, die handelt over het eerste deel van de waarachtige bekering, namelijk de afsterving van de oude mens. De catechismus laat ons zien dat deze bestaat uit twee verschillende onderdelen, namelijk een hartelijk leedwezen én een hoe langer hoe meer haten en wegluchten van de zonden.

Over het eerste onderdeel, het hartelijke leedwezen over de zonden, hebben wij de vorige zondagmiddag al gesproken en dat voor u verklaard (Reveilserie, nr. 442). We stelden dat een mens door de Heere, door Zijn Geest en Woord, eerst wordt gebracht tot een duidelijke en geestelijke kennis van zijn zonden en ellenden, zonder welke het volstrekt onmogelijk is dat hij ooit bekeerd wordt. Vervolgens gaven we aan hoe uit deze bron, die de kennis van de zonden is, ook noodzakelijk een innige, hartelijke en geestelijke droefheid en smart over de zonden in de ziel van de mens verwekt wordt. Wij hebben gezien hoe noodzakelijk en heilzaam deze droefheid is, en dat zonder deze droefheid onmogelijk een waarachtige bekering verwacht mag worden.

Nu willen wij dit nog wat van dichterbij bezien, en deze hartelijke droefheid en dit leedwezen over de zonden wat nader voor u verklaren. Het gaat daarbij om de eigen aard, het karakter, de eigenschappen en werkzaamheden van deze droefheid, waardoor ze zich gemakkelijk onderscheidt van alle bedrieglijke en gemaakte droefheid van de wereld, die de dood werkt. Het gaat erom dat ieder van ons, in afhankelijkheid van de Geest en het licht dat de Heere wil schenken, zich hieraan onderwerpt en zich ernstig en nauwgezet onderzoekt.

---

¹ Er staat: de Onderwijzer; voortaan wordt gesproken over de catechismus (hertaler).

O, Heere Jezus, maak toch Zélf ons hiertoe bekwaam. Breng en druk het gewicht van de zaken die verhandeld zullen worden, op ons hart. Leid ons in deze dingen door Uw hemels licht. Doe de onbekeerde mensen zien wat zij missen. Doe Uw kinderen de dingen zien die U hun geschonken hebt, opdat Uw grote, aanbiddelijke en heerlijke Naam verheerlijkt en Uw alles overwinnende genade geprezen mag worden. Amen.

Welnu, wij willen onze prediking vervolgen over de ware droefheid, het echte leedwezen. Deze droefheid over zijn zonden moet een mens in de bekering noodzakelijk hebben, en deze wordt door de Geest van de Heere in hem gewerkt. Dan moet u weten, geliefden, dat elk leedwezen en elke droefheid die een mens over zijn zonden heeft of hebben kan, nog geen echte, zaligmakende en gelovige droefheid is. De catechismus heeft daar in zijn beschrijving ook wel degelijk het oog op gehad, want als ze spreekt van een leedwezen over de zonden, omschrijft ze dat voor ons uitvoeriger als een hártelijk leedwezen. Er is, hoorders, allerlei droefheid, allerlei leedwezen over de zonde, welke niet hartelijk en geestelijk is en niet tot zaligheid van de ziel strekt. Deze is vals en bedrieglijk, en daarmee moet men voor eeuwig verloren gaan. Wij zullen er tot onderwijs van allen kort enkele gebreken van noemen.

Er is allereerst een algemene natuurlijke droefheid over de zonde, die vooral haar oorsprong heeft in de natuurlijke gemoedsgesteldheid van de mens, zonder dat de Heilige Geest iets in of aan dat hart doet. Er zijn bijvoorbeeld mensen, die gevoelig gestemd zijn, gemakkelijk ontroerd worden en hun tranen de vrije loop laten. Wanneer ze maar een kleine indruk in hun geweten ontvangen over hun zonden en hun zondige staat, kunnen ze meteen tranen storten, en dat dikwijls met veel uiterlijk vertoon. Maar deze mensen worden hieraan herkend, dat de droefheid over hun zonden heel gemakkelijk ontstaat of opgewekt wordt, en even gemakkelijk ook weer verdwijnt. Deze droefheid raakt het hart niet wezenlijk; het zijn maar vlagen die snel veranderen. Vandaag is er droefheid, en morgen weer blijdschap. Het is net als onbestendig weer; het ene uur regent het en het andere uur schijnt de zon.

Andere mensen zijn alleen bedroefd over hun zonden door een zwaarmoedige of melancholische gemoedsgesteldheid. Als deze mensen hun aandacht op iets vestigen, blijven ze daarover dóórmalen. Wanneer ze zich op geestelijke zaken richten, zijn ze wat hun zaligheid betreft droefgeestig en zwaarmoedig vanwege hun zonden. Zulke mensen zijn gemakkelijk te herkennen, omdat hun zwaarmoedigheid en droefgeestigheid over hun zonden redeloos is. Dat wil zeggen, dat ze geen redenen aanwijzen en ook geen middelen aanwenden om van hun droefheid verlost te worden. Zij blijven steeds maar in dezelfde toestand van zwaarmoedigheid. Soms wordt bij zulke mensen de zware damp van de hersenen² wel eens voor een korte tijd verdreven. Maar dan vervallen ze aan de andere kant weer in een uitgelaten blijdschap, zonder de minste reden of oorzaak. Zodra die voorbij is, komen ze weer in hun oude zwaarmoedigheid terecht. Al die droefheid over de zonden is slechts uit hun natuur te verklaren, omdat ze alleen maar voortkomt uit hun gemoedsgesteldheid of hun lichamelijke situatie.

Er is in de tweede plaats een afgedwongen droefheid over de zonden, die alleen maar voortkomt uit een gevoel van vrees voor het kwaad van de zonde. Sommige mensen zijn bijvoorbeeld vaak heel ontdaan en van streek over de zonden. Het geweten gaat spreken en laat de mens zijn zondig leven zien, Gods wrekende gerechtigheid, Zijn toorn en gramschap, en het verschrikkelijke van de dood, de hel en de verdoemenis. Hierdoor wordt de ziel vervuld met angst, benauwdheid en treurigheid over de zonden. Zulke mensen worden net als stadhouder Felix erg ontdaan en maken soms ook uiterlijk groot misbaar, vooral als Gods hand op hen rust met enkele van Zijn plagen en beproevingen. Dan treuren, wenen en kermen ze, en dan niet over de schandelikheden van hun zonden die ze daarom haten, maar over het kwaad dat de

---

² Deze was volgens de medische inzichten uit die tijd de oorzaak van de melancholie (hertaler).

zonde met zich meebrengt. Zo is het ook met een dief, die méér verdriet heeft over de straf die hij lijdt of hem te wachten staat, dan uit berouw over zijn misdaad. Daaruit is het te verklaren dat men huilt, schreeuwt, zijn zonden belijdt en God de Heere met grote aandrang om vergeving bidt. Maar meestal gaat de stormbui en dat onweer na een korte tijd weer gewoon over; de droefheid verdwijnt helemaal uit het hart, zoals we dat al eerder voor u hebben beschreven, toen we over afgedwongen bekeringen spraken.

In de derde plaats is er ook een wanhopig leedwezen of een wanhopige droefheid over de zonden. Iemands innerlijk en geweten kunnen heel erg van streek raken door een helder en duidelijk gezicht van de grootheid en gruwelijkheid van zijn zonden, van Gods strenge heiligheid en rechtvaardigheid, en van de verschrikkelijkheid van de eeuwige verdoemenis, terwijl er niet het minste zicht op of gevoel van de genade Gods in Christus is. Dan kan zo iemand zó'n vreselijke wroeging krijgen en zó vreselijk in de war raken, dat hij zich helemaal aan de wanhoop overgeeft. In die wanhoop meent hij dat hij nooit genade bij God zal krijgen. waardoor hij de handen aan zichzelf slaat of probeert te slaan. Zo'n wanhopige droefheid en leedwezen waren er in Kaïn, Saul, Judas en andere goddelozen, van wie wij in de Heilige Schrift en in de ongewijde geschiedenissen lezen.

Naast de al genoemde is er ook een vierde mogelijkheid, en dat is een geveinsde droefheid, het leedwezen van een huichelaar over de zonden. Deze bestaat alleen in een vertoning van tranen, berouw en leedwezen aan de buitenkant, zonder dat het hart daar ook maar enig waarachtig deel aan heeft of er ook maar enigszins door verbeterd wordt. Deze droefheid kan voortkomen uit het feit dat de bedreven zonden al te groot en ontzettend zijn en al te zeer tegen het licht van het geweten ingaan en daarmee in strijd zijn. Het kan ook zijn omdat men zich door zijn zonden bij de mensen te schande heeft gemaakt, of omdat men voor Gods straf of iets dergelijks vreest. Hierdoor komen er zwaarmoedige gedachten in de ziel, en die persoon begint zijn geweten te stillen, of achting te zoeken bij de wereld door zich uitwendig heel boetvaardig voor te doen. Hij belijdt zijn zonden en stort er tranen over; hij neemt zich voor zich te verbeteren, en belooft dat ook, maar probeert toch zijn zonden zo veel mogelijk te verkleinen. Als hij dan zijn doel bereikt heeft, houden zijn boetvaardigheid en droefheid ook direct op. Zo'n gehuichelde droefheid en leedwezen waren er bij Saul, toen hij belijdenis deed van zijn zonden voor de profeet Samuël, 1 Samuël 15:24. Ook vinden we die bij de Joden van wie God de Heere getuigt in Jesaja 58:5, dat zij zich een dag met vasten kwelden, dat zij hun hoofd kromden als een bies, en een zak en as onder zich spreidden.

Er is ten slotte ook een ijdele en vruchteloze droefheid over de zonden. Salomo zegt van de ware droefheid in Prediker 7:3, dat het hart daardoor gebeterd wordt. Maar er zijn mensen die over hun zonden kunnen treuren en schreien zonder dat hun harten daardoor één haar beter worden! Van zulke mensen kan men zeggen dat ze hun gezicht met hun tranen wassen, maar dat hun harten van binnen onrein blijven. Dit is werkelijk een droefheid uit de hel, geliefden, want zo gaat het in de hel nu ook. Daar doen de verdoemden niets anders dan op de erbarmelijkste wijze treuren en wenen, want daar is wening en knersing der tanden (Mattheüs 8:12 en andere teksten). Maar hoe verschrikkelijk zij daar in de hel ook wenen en kermen en hun tongen kauwen van de pijn door het onuitblusselijke vuur, die rampzaligen worden daardoor in het geheel niet verbeterd; zij blijven God vloeken en lasteren tot in alle eeuwigheid.

Zie, al deze soorten van droefheid over de zonden en nog andere die wij hier zouden kunnen noemen, zijn niet het ware, oprechte en geestelijke leedwezen, dat iemand over zijn zonden moet hebben als hij bekeerd zal worden. Men kan al deze soorten van genoemde bedrieglijke droefheid over de zonden hebben en toch onbekeerd zijn en blijven en voor eeuwig verloren gaan. De mensen kunnen hun zielen immers zowel met tranen als met een kus verraden. Ze kunnen zowel wenend als lachend naar de hel gaan. Iemands ogen kunnen springaders van tranen zijn, en hij kan zijn hoofd laten hangen als een bies, terwijl zijn hart toch harder is dan

een diamant. Zulke mensen kunnen met hun tranen heel goed worden vergeleken met marmerstenen, die vochtig zijn bij nat weer.

Geliefden, er is voor de ware bekering van de mensen een heel andere droefheid en een ander leedwezen over de zonde nodig als wij tot nog toe gezien hebben. Daarover willen wij nu nog wat nader spreken. De catechismus omschrijft voor ons het ware leedwezen over de zonde dat gestalte kreeg in de bekering, als een hartelijk leedwezen. Dat is een droefheid of leedwezen van het hart, een droefheid die uit het hart voortkomt en in het innerlijk, in het hart van de mens zijn zetel heeft. De droefheid van de niet oprechten is meer uitwendig, op het gezicht afleesbaar, en hun tranen zijn als een dauw, die wel van bovenaf het gebladerte bevochtigt maar niet doordringt tot de wortel. Het leedwezen, de droefheid die Gods kinderen hebben in hun bekering, is geestelijk en dringt diep door in het hart. Het hart wordt daardoor verwond, verslagen en verbrijzeld, zoals we lezen over de Joden die op de Pinksterdag bekeerd werden. Zij werden door de preek van Petrus verslagen in het hart, Handelingen 2:37. Het is hier met deze goddelijke droefheid en dat leedwezen over de zonde, zoals het is in Jeremia 4:18-19. Daar staat: "Uw weg en uw handelingen hebben u deze dingen gedaan; dit is uw boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt. O mijn ingewand, mijn ingewand! Ik heb barrenswee, o wanden mijns harten! Mijn hart maakt getier in mij, ik kan niet zwijgen". Kijk, zo gaat het ook als de mens zijn zonden in haar werkelijke aard bij Gods licht gaat zien. Dat is vooral zo als hij ze met een heilig en gelovig oog, op een evangelische wijze, gaat zien. Dan komt er een tere en alles doordringende droefheid in zijn ziel, die het hart helemaal vervult en in beslag neemt. Dan wordt het hart gescheurd en niet de klederen, Joël 2:13. Wie kennis heeft van dit werk in het hart en niet meer met Efraïm als een botte duif zonder hart wandelt (Hosea 7:11), zal gemakkelijk begrijpen dat het onmogelijk is, dat het ware, geestelijke leedwezen over de zonde niet een zaak van het hart is. De hele bekering, met alles wat er aan vastzit, is immers zuiver een werk van het hart. De Heere eist toch alleen maar het hart op. Als het hart er niet bij betrokken is, kan niets de Heere behagen; en Gods kinderen hebben er ook geen welgevallen in. Wie ooit op een evangelische wijze droefheid en leedwezen over zijn zonden gehad heeft, die weet hoe teer, hoe diep geestelijk en hartelijk deze droefheid is. Het hart wordt op het zien van Jezus' wonden - die door zijn zonden daarin geslagen zijn - zo innig, zo doordringend, zo goddelijk bewogen en bedroefd, dat de teerheid, de diepte en de doordringende kracht van deze goddelijke droefheid onmogelijk echt gekend kan worden, als de ziel niet werkelijk in die gestalte is. Door haar zonden gewond ligt ze neer aan de voeten van de aanbiddelijke en dierbare Heere Jezus. Dan stromen de tranen niet alleen als een volle beek uit de ogen, maar wat zijn het dan ook zoete, ootmoedige en tere tranen, die uit het allerinnigste van een verbroken hart en een verslagen geest voortkomen! Och, mijn hoorders, het is dan een hartelijke droefheid, een innig en hartelijk leedwezen zonder enige hardnekkigheid. Het hart heeft gezondigd, maar dat wordt hierdoor ook op de teerste wijze verslagen en verootmoedigd. Het hart treurt en weent dan vooral over zichzelf, over de inwendige zonden, die in hun schandelijkerheid en gruwelijkerheid bij het licht van God Zelf helder aan de ziel ontdekt worden. Dan ondervindt de ziel dat het hartelijk en heilig treuren over de zonde een teer en zoet werk is, omdat de Heere nabij de gebrokenen van hart is, en de verslagenen van geest behoudt, Psalm 34:19.

Ik moet er dit van zeggen, hoorders, dat er veel droefheid, berouw en leedwezen over de zonden in iemands ziel kan zijn, terwijl hij nog verkeert onder overtuigingen die zijn bekering voorbereiden. Maar als de ziel dan tot Christus komt, en met de mond van het geloof Zijn bloedige wonden kust, o dan wordt de droefheid en het leedwezen over de zonden pas echt hartelijk; dan wordt het hart door en door bewogen, zodat de ziel dit woord van de Heere gebruikt: Mijn hart is in mij omgekeerd, al mijn berouw is tezamen ontstoken, Hosea 11:8. Dan is het een heilige, goddelijke, geestelijke en gelovige droefheid; en wie deze nooit gehad

heeft, weet niet wat het is om echt innig en hartelijk te treuren over de zonden. Onze catechismus kon het ware leedwezen en de ware droefheid over de zonden voor ons dus niet beter en juist voorstellen dan door die te omschrijven met het woord hartelijk. Want zou dat leedwezen niet hartelijk zijn? Kijk toch eens waarover het gaat! Het gaat volgens de catechismus hierover, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en deze hoe langer hoe meer gaan haten en ervan wegluchten.

Om het hartelijke leedwezen en de geestelijke droefheid van de bekering nu nog wat nader te bezien, moeten we eerst de juiste oorzaak hiervan overdenken. De catechismus geeft er een verklaring van en leert ons dat het hartelijke leedwezen over de zonde daaruit voortkomt, dat wij God door onze zonden vertoornd hebben, en die dan ook hoe langer hoe meer gaan haten en ervan wegluchten. Hij tot Wie het ware leedwezen en de wezenlijke droefheid over de zonden uitgaan, is de zalige, oneindige, heerlijke en algenoegzame God, de dierbare Jehova, de eeuwige Fontein en Springbron van alle licht, blijdschap, goedheid, zaligheid en genade. In Zijn alomvattendheid verliezen wij ellendige mensen ons geheel, als het ons gegeven wordt onszelf daarin te werpen. In de bekering gaat deze zalige en heerlijke God Zichzelf door Christus Jezus, Zijn Zoon, openbaren en bekendmaken aan de ziel van Zijn kinderen en gunstgenoten. En wat zien zij dan? Dan zien zij met een helder en geestelijk geloofsoog, hoe erg zij de dierbare, zalige en heerlijke God door hun zonden vertoornd hebben. Het zijn dan de zonden, geliefden, die dit innig en hartelijke leedwezen van de ziel gaan veroorzaken. Vroeger, toen zijn overtuiging nog een algemeen karakter had, weende en treurde iemand veel over de omstandigheden en de gevolgen van de zonde; maar nu treurt en weent hij, en stort hij tranen, zuiver en alleen omdat zijn zonden echt zonden zijn! Dan wordt het waar wat in Klaagliederen 3:39 staat: Wat klaagt dan een levend mens? Een ieder klage vanwege zijn zonden. Of wat in hoofdstuk 5:16 wordt gezegd: De kroon van ons hoofd is afgefallen; o wee nu onzer, dat wij zo gezondigd hebben!

Maar hoe worden de zonden dan gezien? Ze worden gekend en gezien met betrekking tot God de Heere. Tegen Zijn aanbiddelijke heerlijkheid, hoogheid, beminnelijkheid en heiligheid zijn die zonden begaan. De ziel wordt nu ingeleid in het meest zalige kennen en zien van God, en in Zijn onbeschrijfelijk dierbare deugden en volmaaktheden. In en door Christus verschijnt God nu aan de ziel op de meest heerlijke en beminnelijke wijze; nooit heeft ze een voorwerp gekend dat zo onbeschrijfelijk zalig, dierbaar en heerlijk is als de Drie-enige God. Hierdoor krijgt de ziel nu pas goed inzicht in haar zonden; ze gaat nu merken hoe verschrikkelijk ze de allerhoogste en de meest heilige en beminnelijke God door de zonden onteerd heeft. De ziel gaat zien hoe ze Hem smaadheid heeft aangedaan en Hem heeft onteerd. Ze gaat zien hoe ze Zijn kennis verworpen en Zijn heiligheid gehoond heeft. Ze gaat zien hoe ze al Zijn goede en zalige geboden op de meest schandelijke wijze overtreden en zelfs met voeten vertrapt heeft. Kortom, de mens wordt er nu op een heldere en krachtige wijze van overtuigd dat hij tot nog toe niet anders dan tot schande en oneer van zo'n grote en heerlijke God heeft geleefd. Hij moet erkennen dat hij zich buiten de zalige gemeenschap van die God heeft gebracht, en dat hij de allergrootste toorn en vloek van God op zich geladen heeft. Hij ziet nu, hoe verschrikkelijk en aanhoudend hij de Heere door zijn zonden getergd heeft. Hij erkent wat een belediging hij God in Zijn hoogheid en heiligheid aangedaan heeft, en wat een vreselijke vijand van de Heere hij geweest is. Dit alles ziet de mens nu zo duidelijk en krachtig, en hij wordt door zijn gruwelijke en godonterende gedrag zo overtuigd, dat hij zich zeer, zeer diep moet schamen en zich moet verfoeien. Hij kan niet genoeg verslagen en verootmoedigd zijn, dat hij zo'n goede, algenoegzame en rechtvaardige God op een vreselijke wijze verlaten, onteerd en vertoornd heeft. O, zegt zo iemand, wat is de zonde tegen God toch een gruwelijk, een verschrikkelijk, een schandelijk kwaad. Al waren mijn ogen springaders van tranen, ik zou het

onbetamelijke, het slechte en het schandelijke van mijn zonden niet genoeg kunnen bewenen. Wat is de Heere rechtvaardig, als Hij toorn over mij brengt en mij aan het eeuwige verderf overgeeft. Wat zou ik Hem moeten rechtvaardigen, en Zijn grote, vreselijke en heilige Naam moeten prijzen, als Hij mij, slechte en gruwelijke zondaar, in de hel wierp en mij nooit genadig was. Dan roept de mens met koning David in Psalm 51:6 uit, in een hartelijke droefheid en allerdiepste leedwezen: Tegen U alleen, o God, heb ik gezondigd en gedaan dat kwaad was in uw ogen.

Zie, mijn hoorders, uit dit alles wordt nu de ware en geestelijke droefheid over de zonden gekend, het hartelijke leedwezen dat in de bekering plaats heeft. Het is geen straf op de zonden, geen dood, hel of verdoemenis, of iets dergelijks waarvoor de mens vreest en waarover hij bedroefd is. Nee, het is God en Zijn heilige eer, die een mens hier op het hart gebonden wordt. Het valt de ziel bitter, zo'n goede, dierbare, heilige en heerlijke God door de zonden onteerd en vertoornd te hebben. Dat is bitter voor de ziel, dat kan ze niet verdragen; daar kan ze niet genoeg over treuren, al was er geen hel of hemel, geen zaligheid of verdoemenis. Als God maar weer in Zijn eer hersteld word! Méér wenst en verlangt de ziel niet.

Wat denkt u, hoorders die met aandacht geluisterd hebt! Is er geen groot onderscheid tussen zo'n heilige en geestelijke droefheid over de zonden, zo'n hartelijk leedwezen, én al die onoprechte droefheid, waarover we in het begin van de preek spraken? Zeer beslist is de ene een droefheid naar God, de andere een droefheid van de wereld. De laatste werkt de dood, maar de eerste werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid. Wilt u er nog meer van horen, wel, beluister dan nog kort welke eigenschappen deze goddelijke droefheid heeft en welke uitwerkingen ze kent, opdat u van de dierbaarheid en heilzaamheid ervan nog duidelijker overtuigd mag worden.

Ze is in de eerste plaats gelovig en vertrouwt op God en Zijn genade in Christus. De ziel druipt als het ware wel weg van droefheid, en ze verfoeit en veroordeelt zichzelf vanwege haar zonden, maar ze denkt niet dat God hard of wreed is en wanhoopt niet aan Zijn genade en goedertierenheid in Christus. Integendeel, ze ziet Christus aan met een oog vol geloof en wil juist in grote innigheid met Hem verenigd worden en door Hem God de Heere de heilige eer weer terug te geven. Hoe inniger, teerder en hartelijker de droefheid is die een kind van God over de zonden heeft, hoe meer hij zich tot Christus wendt, opdat door Zijn bloed en gehoorzaamheid de zonden worden weggenomen en geheel uitgedelgd. Dan is het zo, dat deze droefheid de ziel als vanzelf naar Christus leidt en dringt. Daarvan lezen we ook in Markus 9:24, waar de vader van het kind met tranen roepend tegen de Zaligmaker zegt: Ik geloof, Heere. De ziel voelt dat ze smartelijk verwond is door de zonde, maar ze ziet ook dat Jezus een pleister van Zijn bloed voor haar gemaakt heeft, en daarom geeft ze zich gewillig over in de handen van deze Arts der zielen, en laat ze zich door Hem genezen. Terwijl wolken van droefheid de ziel bedekken, breekt de zon van het geloof door die wolken heen en verdrijft ze. Als dat niet gebeurde, hoorders, zou de ziel in een zee van tranen verdrinken; het geloof is echter de kurk waarop ze drijft en die haar boven houdt.

Vervolgens is het zo - en ik herhaal het -, dat de ware en geestelijke droefheid over de zonde gepaard gaat met een walgen van zichzelf. De mens walgt van zichzelf en verfoeit zijn afschuwelijke en onheilige geaardheid, zoals Ezechiël 20:43 daarover spreekt. Daar zegt de Heere tegen Zijn volk: Gij zult van uzelf een walging hebben over al uw boosheden. Hoe gruwelijk ziet de mens zichzelf in deze droefheid. Wat beeft hij en heeft hij een afkeer en mishagen van zichzelf. Wat is hij in eigen oog een afschuwelijk mens. Hoe roept hij het uit, als hij de Heere der heerscharen ziet: Wee mij, want ik verga! daar ik een man van onreine lippen ben, en ik woon in het midden van een volk, dat onrein van lippen is, Jesaja 6:5. O, zegt hij, er is geen misdadiger en onreiner schepsel dan ik! Wat een onreine ogen! Wat een vuil, boos en onrein hart! Wat een vergaarplaats en modderpoel van gemene goddeloosheid!

Vreselijk, wat een lelijke, stinkende en gruwelijke zonden! Wat een slijk, drek en vuilheid! Laat toch Jezus' bloed aangebracht worden om mij af te wassen!

De ware en geestelijke droefheid over de zonden, die een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid, gaat ook gepaard met een tere schaamte en een diepe ootmoed. Het hart wordt verbroken en zonden worden beleden. De ziel wordt beschaamd vanwege het gruwelijke en misdadige in haar; ze wordt schaamrood voor de Heere, Jeremia 31:19. Ze valt voor Gods voeten neer, en ziet ernaar uit om met een brandend hart Christus' sterkte en gerechtigheid tot haar verzoening aan te grijpen. Ze doet voor de Heere de meest oprechte en hartelijke belijdenis van haar zonden; ze wil er niet één, hoe klein of gering ook, voor Hem verbergen. Nee, alle liefde en vermogens van de ziel gaan samen om de zonden, hoe misdadig en gruwelijk en hoe veel ook, voor de Heere te belijden, en helemaal niets achter te houden. De mens ondervindt dan met kracht de waarheid van Gods Woord, waar Salomo zegt in Spreuken 28:13: Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen. En de apostel Johannes schrijft in 1 Johannes 1:9: Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig, dat Hij ons de zonden vergeve, en ons reinige van alle ongerechtigheid.

Ik wil niet alles naar voren brengen, maar ik wil ook wel zeggen dat de ware en oprechte droefheid over de zonde deze tracht te verdiepen en in geestelijke zin te heiligen. Het is het uitzien van een gelovige, boetvaardige en verootmoedigde zondaar, om steeds inniger, teerder en hartelijker bedroefd te zijn over zijn zonden. Hij is van mening dat zijn zonden te gemeen, te schandelijk en te godonterend zijn, om er niet steeds méér en met steeds grotere innigheid over bedroefd, verbrijzeld en verslagen te zijn. Hij vindt dat zijn hart nog steeds al te veel verhard is; hij wilde wel dat het geheel en al evenals was zou smelten en verbroken zijn. Hij bidt de Heere om méér licht, opdat hij zijn zonden in haar schandelijkheid en gruwelijkheid nog duidelijker en krachtiger voor ogen zou hebben en in zijn hart zou ervaren. Hij wil geheel en al in zijn gruwelijkheid en onwaardigheid voor de Heere wegzinken, en nooit meent hij genoeg verbroken en verootmoedigd te zijn over zijn zonden. Zijn roepen is: Laat mijn schuld nog maar dieper gevoeld worden, Heere! Laat ik maar meer verslagen, meer verbrijzeld, meer beschaamd en meer verootmoedigd zijn. O, dat ik geheel en al van mijzelf mag gruwen en walgen. Laat ik toch met méér vuur en hartelijkheid mogen uitzien naar Jezus en Zijn reinigend bloed! Laat ik mij daarmee nauwer mogen verenigen, en dieper in die fontein neerzinken! Dat alléén zou mijn zaligheid zijn en het leven van mijn geest!

De oprechte en ware droefheid over de zonde is vervolgens een heilige droefheid, die tegelijk een zuiverende werking heeft. De ziel die over haar zonden treurt - zoals we gezien hebben -, wordt daardoor hoe langer hoe meer in het bloed van Christus van de zonden gereinigd. In deze tranen van ware boetvaardigheid gaan de zonden als het ware direct ten onder. De huichelaars kunnen hun zonden ook bewenen, maar zij zullen ze daarom beslist nog niet verlaten. Maar Gods kinderen schreien over de zonden en nemen er afscheid van. Hun droefheid werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid, zoals wij Paulus hebben horen zeggen, en zoals de Heere Zijn volk vermaant in Joël 2:12: Bekeert u tot Mij met uw ganse hart, en dat met vasten en met geweën, en met rouwklacht.

Ten slotte moet gezegd worden dat het ware treuren over de zonden standhoudt en zonder ophouden voortduurt. De onbekeerden zijn ook wel eens over hun zonden bedroefd, maar het is geen blijvende houding van hun hart. Sommigen zullen onder een preek wel eens tranen laten stromen, maar het is slechts een korte regenvlaag die snel overwaait. Maar bij Gods kinderen is het anders. Zolang zij in dit zondige lichaam des doods zijn, treuren zij hier altijd; hun oogappel houdt niet op, Klaagliederen 2:18. Zij treden nooit meer opnieuw in een verbond met de zonde, maar blijven die altijd haten. Ze blijven er met een hartelijke droefheid over schreien en treuren, totdat ze eenmaal in de hemel zullen komen, waar nooit rouw of droefheid of gekrijt meer zal zijn, Openbaring 21:4.

Welnu, geliefden, alle dingen die u zijn voorgehouden, zijn wezenlijke eigenschappen van de ware, hartelijke en zaligmakende droefheid over de zonden, die naar God is en een onberouwelijke bekering werkt tot zaligheid. Overal waar deze in iemand gevonden wordt, komt ze zo voor de dag. Wij moeten echter wel opmerken dat deze droefheid verschillende gestalten en een verschillend verloop heeft, en dat ze in al degenen die bekeerd worden, niet op dezelfde manier wordt ondervonden. Bij de een is ze immers méér wettisch en bij de ander méér evangelisch gericht. Bij de een gaat ze met meer smart, benauwdheid en ontzetting gepaard; bij de ander is ze zachter, teerder en liefelijker. Bij de een duurt ze langer, bij de ander korter vóór de ziel werkelijk ontledigd en tot Christus gebracht wordt. Bij de een treedt ze meer naar buiten, bij de ander weer minder, en zo is er meer te noemen.

De Heere werkt hierin heel verschillend, en naar Hij weet wat het beste voor de mens is. Maar hoe evenwichtiger, hoe wezenlijker, hoe geestelijker en hoe evangelischer de droefheid en het leedwezen over de zonden zijn hoe beter. De droefheid is dán het meest innig, het meest hartelijk en het meest aangenaam voor de Heere, en ook het meest vruchtbaar voor de ziel, als ze veroorzaakt wordt door het zien van Jezus' bloedwonden. Want dit is het oppermachtigste en krachtigste middel om een diamanten hart te vergruizelen en verbreken, zodat het zich als was laat kneden. Als men iemand ontmoet met leedwezen en droefheid over de zonden, is er daarom niets méér nodig dan te speuren naar de werkelijke bron en oorzaak waaruit deze voortkomt. Ik ben ervan verzekerd dat er in deze tijd in de wereld veel droefheid is, die door het vlees en de duivel zijn ingegeven; en dat er veel geweest is over de zonden is zoals de duivels en verdoemden in de hel doen. Maar ik weet ook zeker dat de ware en geestelijke droefheid hiervan gemakkelijk te onderscheiden is door haar evangelische bron en goddelijke eigenschappen, waarover we gesproken hebben. Men moet zich er vooral voor hoeden iemand gerust te stellen en hem Christus en de zaligheid toe te eigenen op grond van enige voorbereidende wettische droefheid, hoe groot en buitengewoon die ook mag zijn. Men mag dit niet doen, als men die arme mensen niet wil bedriegen. De tranen mogen hun niet worden afgewist, vóór zij met ontledigde en uitgeschudde zielen tot Christus gekomen zijn en zich met hun betraande gezicht in de heilfontein van Zijn bloed hebben gedompeld om daarin gewassen te worden. Het zijn immers niet onze trānen, maar het is alleen Christus' bloed, dat ons van al onze zonden moet reinigen!

Zo is voor u, mijn hoorders, nu in twee achtereenvolgende preken het eerste stuk van de afsterving van de oude mens in de bekering behandeld. Dat is het hartelijke leedwezen dat wij God door onze zonde vertoornd hebben. Zodra dit leedwezen in iemands ziel ontstaat - zo zagen wij - is het onmogelijk dat de vroegere, oude mens der zonde nog langer op dezelfde manier dóór blijft leven. Nee, deze goddelijke en geestelijke droefheid, dit hartelijke leedwezen over de zonden is het prille begin waaruit voor wat hen betreft de dood van het zondeleven veroorzaakt en bewerkt wordt. Want als dit begin zich in iemand openbaart en door de Heilige Geest bevindelijk in hem gewerkt wordt, dan is het volstrekt onmogelijk dat zo iemand nog langer in de zonden kan blijven leven en daar met plezier en vermaak in bezig zijn. Nee, deze geestelijke, gelovige en evangelische droefheid is een droefheid die het hart verandert en reinigt. Ze verwekt door haar eigen aard en wezen in zo iemand een oprechte en bittere haat tegen de zonde. Die zonde wordt voor hem dan immers het allerergste, meest schadelijke en meest schadelijke kwaad. Deze droefheid keert en richt iemands hart van binnen geheel en al tegen de zonden, zodat hij met een innerlijke vijandschap tegen de zonden deze hoe langer hoe meer gaat mijden, ontvluchten en bestrijden. De catechismus leert dat in het vervolg ook, als gezegd wordt dat tot het afsterven van de oude mens eveneens behoort, dat men de zonden hoe langer hoe meer gaat haten en ervan wegvluchten. Dat laatste hopen we, als het de Heere behaagt, de komende keren voor u te verhandelen.

Toepassing

Wat nu onszelf betreft, degenen onder ons met werkelijke kennis aan de dingen die vandaag werden gepredikt, zijn bijzonder gelukkig, want die kennis kan alleen door goddelijk licht geleerd, ondervonden en gekend worden. Niemand kan begrijpen of er ook maar iets van inzien, wat het is een hartelijk en innig leedwezen en een droefheid naar God over de zonden te hebben en er op een gelovige en evangelische wijze over te klagen. Alleen hij die dit meermalen in zijn hart ondervonden heeft, kan het begrijpen, en dan ook nog niet eens echt goed en zoals het zou moeten, als hij dat niet tegelijk opnieuw ervaart. Want alles wat het verstand daarvan begrijpt en beoordeelt, schiet tekort, behalve als de zaak zelf ondervonden wordt. Wat is het dan toch treurig, mijn hoorders, dat verreweg de meesten van ons zo dood, onwetend en ongevoelig zijn ten aanzien van deze geestelijke dingen. Ja, met hun boze hart zijn ze er zó tegen gekant, dat zij ze als dwaas en nutteloos verwerpen en verachten. Maar weet, mijn hoorders, - en mocht de Heere het u maar eens echt doen weten - als u in uw innerlijk nog nooit op zo'n hartelijke en tere wijze over uw zonden bedroefd bent geweest als wij nu overdacht hebben, dan bent u ook nog nooit op een gelovige wijze tot Christus gekomen en hebt u nog nooit als ellendige zondaren aan Zijn voeten gelegen om door Hem geholpen te worden. Weet dan dat u nóg in de duisternis wandelt, en uw zonden en de rampzalige staat waarin u zich bevindt, nog nooit gezien of gekend hebt! Als u in deze verblindheid zult sterven, wat staat u dan een verschrikkelijke eeuwigheid te wachten! Hoe zult u die geen zin had om hier hartelijk te treuren over uw zonden, maar liever gerust en zorgeloos wilde leven, er dan in de hel voor eeuwig over moeten wenen! In plaats van boetvaardige tranen te storten, hebt u zich beholpen met vele bedekselen der schande om uw zonden te verbergen en te verkleinen. Wat zult u dan een naar en afgrijselijk gejammer aanheffen, als u zich voor eeuwig onder het gewicht van Gods vreselijke toorn zult bevinden. O mensen, dat u er toch eens wat van kon zien en geloven! Uw verharde harten zouden er door sidderen en beven. U zou misbaar maken als een vrouw in barensood.

Wel, krijg toch eens - dit bidden wij u! - omwille van uw eeuwige zaligheid werkelijk interesse in deze dingen. Stel er toch belang in vóór het te laat voor u zal zijn! Voed uw harten toch niet langer met zorgeloosheid, want u gaat allen naar een eeuwigheid! U hebt met een heilige en rechtvaardige God te doen, Die u met al uw zonden eens zal doen komen voor het gericht. Bedenk toch dat er een gedenkboek voor het aangezicht van de Heere is, waarin al uw zonden, tot de kleinste toe, staan opgeschreven. Vrees en beef toch eens, vóór u eeuwig met de duivelen zult moeten sidderen en beven in de vlammen van de hel. Ontwaak toch eens, u die nu slaapt en in uw zorgeloosheid neerligt als een verdrinkene. Zie uw zonden en rampzaligheid toch eens, vóór de dood u de ogen zal sluiten. Stort toch eens tranen van ware boetvaardigheid en hartelijk leedwezen dat u door uw zonden God zo vertoornd hebt, vóór de Heere u voor Zijn rechterstoel zal doen verschijnen en al uw gewezen en berouw u niet meer zullen mogen helpen.

Iemand vraagt wellicht: Wat moeten wij dan doen? Kunnen wij onze zonden en rampzalige staat zelf goed inzien? Is het in onze macht om er hartelijk over bedroefd te zijn en ons gelovig tot de Heere Jezus te wenden en Zijn sterkte en gerechtigheid aan te grijpen? Moet God ons dat niet geven en Zelf in ons werken? Zeker, vrienden, het zal het werk van de Heere moeten zijn, om u werkelijk aan u zelf te ontdekken, u over uw zonden te verootmoedigen en u tot Christus om hulp te wenden. Zonder God zult u er in alle eeuwigheid niet toe komen. Maar - dit bidden wij u - let toch eens op uw rampzalige blindheid en verharding van uw hart! Krijg hier toch eens echt belang bij, dat u uw eigen zonden en rampzaligheid niet kunt zien, en dat uw hart hierover niet verootmoedigd en verbroken kan worden. Erken toch dat er een

dodelijke kwaal in u is, waardoor u voor eeuwig verloren moet gaan, als u er niet spoedig van verlost wordt en u hiervan geneest. Erken dat u zichzelf van deze verblinding en verharding niet kunt verlossen, en dat uw verlossing alleen in de hand van de Heere Jezus is! Erken toch dat Hij u door de ogenzalf van Zijn Geest van uw rampzalige blindheid moet genezen, om uw zonden te zien en er u over te verootmoedigen. Kom, en wend u dan als zo'n blinde en verharde zondaar ook tot de Heere Jezus. Zet en leg u neer aan Zijn voeten, bid Hem gelovig, ernstig en aanhoudend om Zijn licht en Geest. Roep tot Hem dat Hij u van uw blindheid en verharding geneest. Geef Hem geen rust vóór Hij u gehoord en geholpen heeft. Neem u voor en neem het ernstige besluit om in Zijn kracht aan Zijn deur te blijven liggen en te wachten tot Hij u genade schenkt.

Zie, onbekeerde, blinde en verharde zondaars, deze weg moet u inslaan. Anders moet u voor eeuwig blind en verhard van hart blijven. Neem deze raad daarom toch ernstig ter harte, en breng ze nu het nog kan in praktijk. Jezus wacht nog om alle ellendige zondaren die tot Hem komen, te helpen en genadig te zijn! De Heere Zelf moge u er door Zijn Heilige Geest bekwaam toe maken.

AMEN